

<i>Versjons nr:</i> 1.0	<i>Dokumenttype:</i> Retningslinjer	<i>GRADERING:</i> Ingen	
Tittel: Ransaking i narkotikasaker			
Stikkord: Dokument utarbeidet av nasjonal arbeidsgruppe som en oppfølging av riksadvokatens brev av 9.april, om påtalemyndighetens legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk med særlig henblikk på narkotikasaker. Formålet med retningslinjene er å gi en veiledning i forståelse og håndtering av straffeprosessuelle regler knyttet til ransaking i narkotikasaker, med særlig hovedvekt på de mindre alvorlige sakene som bruk og besittelse / oppbevaring av mindre mengder narkotika.			
Dato: 2.juli 2021	Gyldig fra: 2.juli 2021	Revisjonsansvarlig Innlandet, Vest og Oslo pd, samt Politi­høgskolen	Godkjent av: Johan Martin Welhaven Gunnar Fløystad Beate Brinch Sand

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	2
1.1	Overordnet.....	2
1.2	Relevante lovbestemmelser, rundskriv og instruksjer	2
2	Beslutningskompetanse ved etterforskning og tvangsmiddelbruk.....	3
2.1	Beslutning om iverksetting av etterforskning.....	3
2.2	Beslutning om bruk av tvangsmidler.....	3
2.2.1	Retten.....	3
2.2.2	Påtalemyndigheten.....	3
2.2.3	Polititjenestepersoner	4
2.2.3.1	Straffeprosessloven § 198	4
2.2.3.2	Ransaking i forbindelse med pågrepelse.....	6
2.2.3.3	Visitasjon	6
3	Materielle vilkår for tvangsmiddelbruk	7
3.1	Relevant etterforskningsformål.....	7
3.2	Forholdsmessighet	8
3.2.1	Utgangspunkter.....	8
3.2.2	Gjennomgang av mobiltelefon	9
3.2.3	Kroppslig undersøkelse	9
3.2.4	Kravet til skånsom gjennomføring av ransaking	9

3.2.5	Betydningen av samtykke fra mistenkte.....	9
3.3	Tredjemannsransaking.....	10
4	Særskilt om ransaking i bruks- og besittelsessaker.....	10
4.1	Bruk.....	10
4.2	Besittelse/oppbevaring av mindre mengder til eget bruk.....	11
5	Notoritet.....	12

1 Innledning

1.1 Overordnet

Formålet med retningslinjene er å sikre at politiets praksis er i samsvar med [riksadvokatens brev av 09.04.21](#) om påtalemyndighetens legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk – relevant etterforskningsformål og forholdsmessighet – særlig om ransaking i narkotikasaker.

Det er ikke gjort endringer i regelverket om tvangsmiddelbruk. Brevet fra Riksadvokaten inneholder presiseringer for tolkning og bruk av eksisterende regler. Riksadvokaten presiserer at bruk og tilhørende befatning med narkotika anses å være lite alvorlig kriminalitet, og at dette må tas i betraktning, bearbeides i tankegangen og være utgangspunktet for tvangsmiddelbruken i den enkelte sak.

Denne retningslinjen gjelder for etterforskning av narkotikasaker generelt. På bakgrunn av brevet fra Riksadvokaten vies likevel de mindre narkotikasakene særlig oppmerksomhet. Med «mindre narkotikasaker» siktes det her til bruk, besittelse/mindre oppbevaring til eget bruk, og tilhørende erverv. Mindre narkotikasaker er ikke prioriterte sakstyper for etterforskning.

1.2 Relevante lovbestemmelser, rundskriv og instruksjer

Relevante lovbestemmelser, rundskriv, instruksjer og veiledning som setter rammer for denne rutinen:

- [Grunnloven § 102](#) og [EMK art. 8](#): Retten til respekt for privatliv, hjem og kommunikasjon.
- [Straffeprosessloven §§ 4 og 170a, kapittel 15 Ransaking og kapittel 18 Etterforskning.](#)
- [Politi-loven § 7](#)
- [Påtaleinstruksen, kapittel 9 Bruk av tvangsmidler](#)
- Riksadvokatens rundskriv, særlig [RA 3/1999 Del II](#) og [RA nr. 3/2018](#)

- [Riksadvokatens brev av 09.04.2021](#) Påtalemyndighetens legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk – relevant etterforskningsformål og forholdsmessighet – særlig om ransaking i narkotikasaker.

2 Beslutningskompetanse ved etterforskning og tvangsmiddelbruk

2.1 Beslutning om iverksetting av etterforskning

Det er påtalemyndigheten som har primærkompetanse til å beslutte iverksetting av etterforskning, jf. strpl. § 225.

- Mulig straffbare forhold som avdekkes av politipatruljer 'ute':
 - Når patruljene kommer over straffbare forhold (f.eks. besittelse av narkotika) som gir grunnlag for mistanke om ytterligere narkotikalovbrudd, f.eks. oppbevaring eller salg av narkotika, skal påtalemyndigheten kontaktes for beslutning om videre etterforskning i form av tvangsmiddelbruk, formålsstyring, samt bruk av ressurser i samråd med etterforskningsledelsen.
- Mulig straffbare forhold som avdekkes under etterforskning:
 - I narkotikasaker hvor man vurderer å samle informasjon for å underbygge skjellig grunn til mistanke om mer alvorlig narkotikakriminalitet som oppbevaring eller salgsvirksomhet, skal spørsmålet om å iverksette etterforskning forelegges påtalemyndigheten for avgjørelse der dette er praktisk mulig.
- Etterretning:
 - I tråd med etterretningsdoktrinen må politiet sikre at påtalemyndigheten gis nødvendig informasjon for vurdering av om innhenting av opplysninger er å anse som etterretning eller etterforskning. Innhenting av informasjon for å komme i posisjon til å avdekke straffbare handlinger, vil normalt være etterforskning, jf. RA 1999/3.

2.2 Beslutning om bruk av tvangsmidler

2.2.1 Retten

Det er retten som har primærkompetanse til å beslutte ransaking, jf. strpl. § 197.

2.2.2 Påtalemyndigheten

Etter strpl. § 197 annet ledd første punktum kan påtalemyndigheten treffe slik beslutning dersom det er "fare ved opphold".

Påtalemyndighetens beslutningskompetanse er betinget av at det er en rimelig nærliggende og konkretisert fare ved opphold. Det er ikke tilstrekkelig at det vil være upraktisk å innhente rettens tillatelse. Det må kunne pekes på hvilken bevisforspillelsesfare som kan realisere seg, og hvor sannsynlig det er at dette vil skje.

2.2.3 Polititjenestepersoner

2.2.3.1 Straffeprosessloven § 198

Polititjenestepersons adgang til å beslutte ransaking reguleres av strpl. § 198 første ledd.

Straffeprosessloven § 198 beskriver tre tilfeller der polititjenesteperson kan ransake etter egen beslutning. Av de tre tilfellene vil nr. 1 gjelde hus eller rom som etter sin art er tilgjengelig for alle, ev. er stedet for en virksomhet som krever tillatelse av politiet. For tilfellene nr. 2 og 3 gjelder det primært ransaking av bolig/rom/oppbevaringssted, herunder kjøretøy og mobiltelefon (§ 192 første ledd) og av mistenktes person (§ 195).

Idet all tvangsmiddelbruk skal forfølge et relevant etterforskningsformål, være forholdsmessig og skal kunne etterprøves, er det viktig at polititjenestepersoner er kjent med vilkårene for bruk av egenkompetanse, og sikrer notoritet om det de gjør.

Nr. 1: "på sted som nevnt i § 193":

I etterforskningsøyemed kan polititjenesteperson beslutte å ransake hus eller rom som etter sin art er tilgjengelig for alle, eller er stedet for en virksomhet som krever tillatelse fra politiet.

Dette kan for eksempel være kafeer, butikker, hotelloobby, restauranter, sportsarenaer, utstillingshaller, kino- og teaterlokaler.

Nr. 2: "fersk gjerning eller ferske spor":

Alternativet er todelt og gir beslutningsmyndighet til polititjenestepersoner der "mistenkte treffes eller forfølges på fersk gjerning eller ferske spor".

- ***treffes eller forfølges på "fersk gjerning"***

Dette gjelder tilfeller der mistenkte oppdages under forøvelsen av lovbruddet eller umiddelbart etter. Det må være sikkert at vedkommende er gjerningspersonen. En sterk mistanke er ikke nok.

- Eksempel: Politiet observerer at en person inntar et ulovlig rusmiddel og det er klart at det dreier seg om narkotika. Her treffes vedkommende på fersk gjerning.
- Å observere en ruspåvirket person er derimot ikke å ta noen på fersk gjerning, siden det straffbare forhold er å bruke narkotika.

- ***treffes eller forfølges på "ferske spor"***

Forfølgningen skjer i direkte tilknytning til lovbruddet eller det er klart hvilken vei gjerningspersonen har tatt.

- Eksempel: Politiet observerer et narkotikasalg og selger flykter fra politiet. Politiet kan her forfølge gjerningspersonen på ferske spor, for eksempel inn i en bolig.
- Eksempel: Politiet observerer tegn til at vedkommende nylig har inntatt narkotika, for eksempel: hvitt pulver under nesa, sterk lukt av cannabis fra det som ikke kan være andre enn mistenkte, mv. Her treffes vedkommende etter omstendighetene på ferske spor av bruk.
- Ren observasjon av gjenstander som har bevisverdi, f. eks. brukerutstyr, innebærer **ikke** at mistenkte forfølges på ferske spor.

På fersk gjerning/ferske spor vil patruljen kunne foreta en skånsom personransaking i den saken man er på fersk gjerning / ferske spor i. Selv om politiet er på fersk gjerning, ev. ferske spor, i mindre alvorlige narkotikasaker, gjelder forholdsmessighetsbegrensningen for hva politiet kan foreta seg. Dersom patruljen har tid og anledning til å ringe jurist, bør jourhavende jurist gjennomgående kontaktes for beslutning.

I mer alvorlige narkotikasaker kan det bli aktuelt med ransaking av mobiltelefon, kjøretøy, bopel e.l. Det må løpende vurderes om man fortsatt er på fersk gjerning/ferske spor, eller om det foreligger et tilstrekkelig sterkt mistankegrunnlag og ransaking haster, jf. strpl. § 198 første ledd nr. 3. Hvis ikke, må beslutning fra påtalemyndigheten innhentes.

Nr. 3: "sterk mistanke":

Dette alternativet gir hastekompetanse til polititjenestepersoner i tilfeller hvor en er utenfor fersk gjerning/ferske spor i mer alvorlige narkotikasaker. Bestemmelsen kan bare anvendes overfor mistenkte. Siden politidistriktet har døgkontinuerlig jourvakt, vil polititjenestepersoner bare *unntaksvis* ha selvstendig beslutningsmyndighet etter dette alternativet.

Bestemmelsen inneholder to kumulative vilkår:

- Det må foreligge en ***"sterk mistanke om en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i mer enn 6 måneder"***
 - Sterk mistanke er mer enn skjellig grunn til mistanke. Det kreves betydelig sannsynlighetsovervekt for at handlingen er begått.¹

¹ Se uttalelser i Rt. 1993 s. 1025, som gjaldt en straffesak etter strl. 1902 § 325 nr. 1. Høyesterett slo også fast at mistanken som et alminnelig utgangspunkt, må referere seg til konkrete straffbare forhold, og ikke til at en eller annen straffbar handling er begått.

- Strafferammekravet innebærer at bruk og besittelse etter legemiddeloven ikke omfattes.²
- Videre må det være en *"nærliggende fare for at formålet med ransakingen ellers vil forspilles"*
 - Den nærmere vurderingen må foretas konkret i det enkelte tilfellet og ta utgangspunkt i faren for bevisforspillelse ved å avvente jourhavendes beslutning.
 - Polititjenestepersoner skal søke å innrette sin tjenesteutførelse slik at spørsmålet om ransaking kan forelegges påtalemyndigheten.

Dersom polititjenestepersonen ikke kan avvente påtalemyndighetens vurdering, skal grunnen til dette nedtegnes skriftlig i anmeldelsen eller på et annet egnet sted (jf. pkt. 5). Det må i så fall gjøres selvstendige vurderinger for hver ransaking som foretas.

2.2.3.2 Ransaking i forbindelse med pågripelse

Foruten tilfellene i strpl. § 198 første ledd, vil en polititjenesteperson også kunne ransake personer i forbindelse med pågripelse for å avdekke våpen/voldsprodukter eller gjenstander som er egnet til å skade andre (strpl. § 178), eller for å lokalisere den som skal pågripes etter beslutning fra retten eller påtalemyndigheten (§ 198 tredje ledd). Pågripelse er ikke et aktuelt tvangsmiddel i lite alvorlige narkotikasaker.

2.2.3.3 Visitasjon

Beslektet med ransaking er visitering. I tilfeller der polititjenestepersoner griper inn i medhold av politiloven § 7, kan visitering av personer eller kjøretøy være ett av flere virkemidler. Det er viktig at polititjenestepersoner har et bevisst forhold til om man utfører en visitasjon i medhold av politiloven eller en ransaking etter straffeprosessloven. Formålet er avgjørende for hva man foretar seg og hvilken hjemmel som er anvendelig.³

Dersom visitasjon medfører funn av straffbare gjenstander, skal det fremgå av anmeldelse/rapport at visitasjon ble foretatt. Hvis politipatruljen gjennomfører visitasjon uten funn, og uten at det opprettes sak, skal visitasjonen loggføres i PO.

² Etter § 198 er det fengselsstraffens lengde alene som er avgjørende. Bøtealternativet er ikke relevant. (Legemiddeloven har en strafferamme på bøter eller fengsel inntil 6 måneder, eller begge deler. Vilåret om at fengselsstraffen alene skal kunne overstige seks måneder er derav ikke oppfylt.) Siden loven taler om mistanke for «en handling», kommer heller ikke forhøyelse av maksimumsstraffen pga. sammenstøt av forbrytelser i betraktning, i motsetning til ved pågripelse etter § 171.

³ Polisiære virkemidler og inngrep må aldri være et substitutt der straffeprosesslovens hjemler ikke strekker til.

3 Materielle vilkår for tvangsmiddelbruk

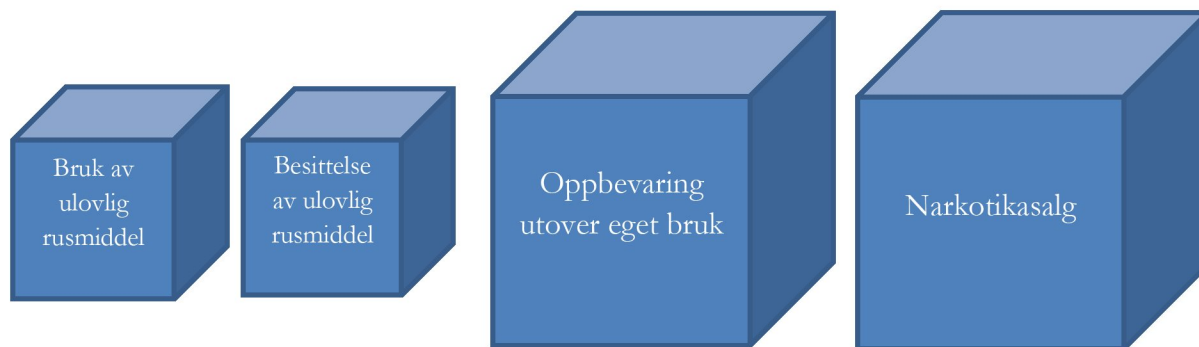
3.1 Relevant etterforskningsformål

Etterforskning må forfølge et relevant etterforskningsformål, jf. strpl. §§ 224 og 226. Ved bruk av tvangsmidler kreves det:

- At etterforskningen gjelder et konkret straffbart forhold (kriminalitetskrav) og at formålet med etterforskningskrittet er å belyse det forholdet som mistanken gjelder.
- At det foreligger en kvalifisert mistanke (f.eks. skjellig grunn)
- At tvangsmiddelbruken er forholdsmessig, jf. strpl. § 170a (se nærmere punkt 3.2).

Ved tvangsmiddelbruk stiller straffeprosessloven krav til presisering av hva mistanken gjelder. Ved ransaking skal det søkes etter bevis av betydning for *den* straffbare handlingen som det er skjellig grunn til mistanke om.⁴ Mistankegrunnlaget avgrenser altså 'saken' og oppstiller rammer for hva politiet har lov til å gjøre og ikke.

En straffesak oppstiller rammene for hva det er lov å gjøre. En etterforskning bør f.eks. ikke tenkes på som en rutsjebane eller et utforløp der «inngang» gir åpning for å etterforske en person til endes. Man kan tenke på hver enkelt straffesak som en boks som både begrenser og gir muligheter innenfor boksen:

Etterforskningsfunn innenfor én boks (straffesak) kan oppklare saken og eller avkrefte mistanken. Dette vil avslutte etterforskning rettet mot vedkommende. Men etterforskningsfunn innenfor én boks, kan i en del tilfeller danne skjellig grunn til mistanke om andre, mer alvorlige straffbare handlinger. Da åpnes nye større bokser (altså straffesaker) med videre rammer og flere etterforskningsmuligheter. I en besittelsessak kan f.eks. funn av spesielt innpakkede brukerdoser og flere mobiltelefoner danne skjellig grunn til mistanke om

⁴ Med "bevis" menes alt som kan kaste lys over spørsmålet om det er utvist et straffbart forhold – når, hvor, hvordan og av hvem – herunder forhold av betydning for vurderingen av straffbarhetsvilkårene.

at besitteren også driver salgsvirksomhet. Da beveger etterforskningen seg fra den mindre boksen «besittelse» til den større boksen «salg».

Dersom politiet ved ransaking kommer over andre bevis som tilsier at mistanken utvides til nye straffbare forhold, er det vid adgang til å ta beslag i og benytte beviset i etterforskningen og straffeforfølgningen av det nye forholdet. Imidlertid gir adgangen til å gjøre bruk av slike tilfeldighetsfunn, *ikke* en generell adgang til å søke etter tilfeldighetsfunn⁵.

Politi og påtalemyndighet må alltid være seg bevisst hvilken straffesak man til enhver tid etterforsker innenfor: bruk av ulovlige rusmidler, besittelse/oppbevaring av mindre mengder narkotika til eget bruk, oppbevaring av større mengder narkotika, salg, tilvirkning eller innførsel.

3.2 Forholdsmessighet

3.2.1 Utgangspunkter

Et tvangsmiddel kan bare brukes når "*det er tilstrekkelig grunn*" til det, jf. strpl. § 170 a. Det vil si at der etterforskningsformålet kan nås ved mindre inngripende metoder, skal disse benyttes.

Et tvangsmiddel skal ikke brukes når det vil "*være et uforholdsmessig inngrep*", jf. strpl. § 170 a siste punktum. Dette innebærer:

- At det ikke er tillatt med ethvert ellers lovhemlet inngrep selv om det anses nødvendig for å nå etterforskningsformålet.
- At fordeler og ulemper må avveies, og at man må være bevisst på etterforskningsformålet.
- At tvangsmiddelet lettere vil være uforholdsmessig jo mindre alvorlig lovbrudd som etterforskes og jo mer inngripende tvangsmiddel det er snakk om.

Saker som kun gjelder bruk av narkotika, erverv og besittelse av brukerdoser/mindre oppbevaring til eget bruk, skal i henhold til Riksadvokatens presisering i brev 09.04.21 anses som lite alvorlige. Forholdsmessigheten må vurderes i lys av dette.

Forholdsmessighet skal vurderes fortløpende frem til tvangsmiddelet er ferdig gjennomført. Dersom det oppstår tvil eller spørsmål om et tvangstiltak (fortsatt) er forholdsmessig, oppfordres det til dialog mellom utøvende politipatrulje og påtalemyndigheten/jourhavende.

⁵ Eksempel: Har man skjellig grunn til å mistenke A for tyveri av sykler, kan man normalt ikke lete etter spor i husets luftventiler, fryseboks mv.

3.2.2 Gjennomgang av mobiltelefon

Å gjennomgå mistenktes telefon, er å anse som ransaking. Vilkårene i strpl. § 192 må være oppfylt.⁶ Hvem som har beslutningsmyndighet må vurderes (se pkt. 2.2).

Det er ikke forholdsmessig å gjennomgå mistenktes telefon i mindre alvorlige narkotikasaker. Ransaking av telefon forutsetter skjellig grunn til mistanke om mer alvorlig narkotikakriminalitet.

3.2.3 Kroppslig undersøkelse

Straffeprosessloven § 157 regulerer kroppslig undersøkelse. Kroppslig undersøkelse er et tvangsmiddel som i likhet med bl.a. ransaking, må forfølge et relevant etterforskningsformål og være forholdsmessig.

Det skal ikke gjennomføres tvungen rusmiddeltesting i form av blod- eller urinprøve eller spyttprøve etter strpl. § 157 for å bekrefte mistanke om bruk av narkotika. Se for øvrig punkt 3.2.5 om betydningen av samtykke fra mistenkte.

3.2.4 Kravet til skånsom gjennomføring av ransaking

Den som utsettes for ransaking, skal underrettes i tråd med strpl. § 200. Ransakingen skal foretas så skånsomt som forholdene tillater, jf. strpl § 201.

3.2.5 Betydningen av samtykke fra mistenkte

Politiet skal ikke selv ta initiativ til å innhente samtykke til ransaking i narkotikasaker i tilfeller der de materielle vilkårene for inngrepet ikke er til stede. Ransaking kan unntaksvis likevel gjennomføres etter beslutning fra jourhavende, dersom mistenkte selv krever det til avkrefte av mistanke. I så tilfelle *skal* notoritet om mistenktes begjæring sikres (se. pkt. 5). Hvordan samtykket fremkom og hva det omfatter, må kunne etterprøves.

Hvis mistenkte på eget initiativ krever å få avlegge rusprøve for å fri seg fra mistanke om bruk av narkotika, kan påtalejuristen vurdere om det bør brukes ressurser på dette etter analogi fra strpl. § 241. Utgangspunktet er at ulovlig rusbruk er en lite alvorlig straffesak, og at det ikke bør benyttes ressurser på denne type undersøkelser. NB: Det må være god notoritet på mistenktes forklaring, eventuelle ønske om rusprøve, samt polititjenestepersonens observasjoner, også når det går i retning av at saken skal henlegges. Dette vil ha betydning for

⁶ Mobiletelefon er en "databærer" og anses som et oppbevaringssted, jf. [HR-2019-610-A](#) avsnitt 29 (Tidal). Strpl. § 199 a hjemler en adgang for å "pålegge enhver som har befattning med datasystemet å gi nødvendige opplysninger for å gi tilgang til systemet". Vilkårene for ransaking må imidlertid være oppfylt for at det skal kunne gis pålegg etter § 199a. Bestemmelsen gir ingen utvidet adgang til å ransake.

hvilken henleggelseskode som skal benyttes, og for å unngå unødige klagesaker over henleggelsesgrunnlag.

3.3 Tredjemannsransaking

Tredjemannsransaking forekommer der én person ransakes for å finne bevis i en straffesak som er innrettet mot en annen.

Tredjemannsransaking reguleres i strpl. § 192 tredje ledd (hos andre/husransaking) og § 195 tredje ledd (andre personer/personransaking). Tredjemannsransaking av person kan kun besluttes av retten eller påtalemyndigheten, jf. strpl. § 198 andre ledd første punktum.

Grunnvilkåret for tredjemannsransaking er at det på forhånd foreligger sannsynlighetsovervekt for at formålet med ransakingen blir oppnådd.⁷ Det stilles altså skjerpede krav til tvangsmiddelets utsikter til å fremskaffe relevante bevis.

Forholdsmessighetsvurderingen vil gjennomgående være strengere for alle former for tredjemannsransaking enn for ransaking rettet mot en siktet.

Ransaking rettet mot en som er mistenkt bruker av ulovlige rusmidler, må ikke foretas med det formål å avdekke en ukjent selger av stoffet. Undersøkelser med et slikt siktemål kan bare gjennomføres etter beslutning fra retten eller påtalemyndigheten når vilkårene for tredjemannsransaking er oppfylt.

Også på et sted der det er særlig grunn til å anta at siktede oppholder seg, kan det ransakes for å lokalisere siktede. Men dette gjelder ikke andre personers boliger/rom.

4 Særskilt om ransaking i bruks- og besittelsessaker

4.1 Bruk

- Skjellig grunn til mistanke kan etableres ved observasjon av inntak av ulovlige rusmidler, observasjon av rusatferd som er atypisk for alkohol, ev. rusatferd i kombinasjon med andre ytre tegn på bruk av narkotika, som for eksempel lukt av ulovlige rusmidler, brukerutstyr o.l. Politiet kan også få konkrete opplysninger om at en person nylig har inntatt ulovlige rusmidler.
- Tilstrekkelig og relevant etterforskning er innledende samtale/avhør og tegn og symptomtest (sistnevnte krever skjellig grunn til mistanke om bruk).

⁷ Jf. inngangsvilkårene § 195 tredje ledd og § 192 tredje ledd. Om vilkåret "særlig grunn", se Rt. 1999 s. 805.

- Det skal ikke gjennomføres rustesting, undersøkelser av kroppens hulrom eller personens undertøy, gjennomgang av mobiltelefon, ransaking av hjem eller av bil som ikke er i bruk. Personen skal heller ikke pågripes.
- Politiet skal ikke be om samtykke til noe av det forestående.
- Ved erkjennelse eller observasjon av rusinntak anses saken normalt som oppklart.
- Det vil som utgangspunkt ikke være grunnlag for ytterligere tvangsmiddelbruk og etterforskning av brukens omfang, hvilke rusmidler som er inntatt eller bruk av ulovlige rusmidler i fortiden, særlig ikke der det dreier seg om kjente rusavhengige, jf. strpl. § 224.
- Hvis mistenkte ikke erkjenner bruk og heller ikke medvirker til tegn og symptomundersøkelser, kan det foretas en skånsom personransaking i form av ytre undersøkelser av kropp, klær og vesker. Formålet må da være å finne bevis for bruken (narkotika, emballasje, brukerutstyr mv.). Videre kan det vurderes om det også foreligger skjellig grunn til mistanke om besittelse av narkotika. I så fall er man over i en annen straffesak, som riktignok kan gi funn som underbygger brukssaken, se punkt:
 - .

4.2 Besittelse/oppbevaring av mindre mengder til eget bruk

- Skjellig grunn til mistanke om besittelse kan etter en konkret vurdering oppstå der det foreligger skjellig grunn til mistanke om ulovlig rusbruk, se over.
- Skjellig grunn til mistanke om besittelse kan også oppstå ved observasjon av besittelse, kjøp og salg, og via konkrete opplysninger om at en person besitter ulovlige rusmidler.
- Tilstrekkelig og relevant etterforskning vil være innledende samtale/avhør. Det kan foretas en skånsom personransaking i form av ytre undersøkelser av kropp, klær og vesker. Det kan også tas beslag ved funn og ev. foretas analyse av dette.
- Politiet skal ikke undersøke kroppens hulrom eller personens undertøy, gjennomgå mobiltelefon, eller ransake hjem.⁸ Personen skal heller ikke pågripes.
- Politiet skal ikke be om samtykke til noe av det forestående.
- Ved funn av små mengder narkotika som er forenlig med eget bruk (legemiddeloven § 24 og straffeloven § 231), vil forholdet som regel være oppklart. Ytterligere etterforskning vil normalt ikke være aktuelt.⁹

Dersom det foreligger konkrete holdepunkter for mer alvorlig oppbevaring på bopel e.l. og/eller salg, kan det være grunnlag for bruk av ytterligere tvangsmidler, f.eks. ransaking

⁸ Dersom det foreligger skjellig grunn til mistanke om oppbevaring av narkotika utover eget bruk, salg av narkotika, eller andre mer alvorlige narkotikalovbrudd, kan det etter omstendighetene foretas en skånsom ransaking av personens undertøy.

⁹ Se riksadvokatens brev av 9.april, punkt 6.5

av bolig eller telefon (se pkt. 2.2 om beslutningskompetanse). Konkrete holdepunkter kan være: mengde stoff, måten den er pakket på, eventuelle narkotikaregnskap, "burner"-telefon eller andre forhold.

5 Notoritet

Alle beslutninger med tilhørende begrunnelse skal dokumenteres. Dette skal sikre effektiv legalitetskontroll av beslutningen som tas, samt beskytte tjenestepersoner mot anklager om ulovlig tvangsmiddelbruk.

Det må fremgå klart i en anmeldelse, en ransakingsbeslutning eller et annet saksdokument hva mistanken gjelder og hvilke konkrete omstendigheter som underbygger mistanken.

Kravet til notoritet innebærer at det skal skrives rapport i BL om gjennomført ransaking/beslag, og at det opprettes sak, også der det er ransaket med negativt funn.

Tjenestepersoner som benytter sin beslutningsmyndighet til ransaking etter alternativene i strpl. § 198, må i anmeldelse eller rapport beskrive situasjonen som utløser beslutningskompetansen, slik at påtalemyndigheten skal kunne utføre en legalitetskontroll.